

παντός ἀνικροῦ καὶ πονηροῦ συναντιματος. καὶ νὰ τῆς χαρίζῃ πάντοτε τὴν κατ' ἐχθρῶν νίκην καὶ τρῶπια. Θέλης ἡξεύρης τζελεντισίμε ὅτι οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ξίλα τὰ δικά μας ἔρχονται πάντοτε αὐτοῦ εἰς τὸ νισίον τὸ ἐδικὸ σας φέρνοντας τὰ ἀναγκαῖα διὰ σοτηρία καὶ βοήθειαν τῶν νησιῶν σας καὶ οἱ σουδιτίσας αὐτοῦ ἄλους δέρανουν ἄλους ἡβρίζουν καὶ ἄλλονον τὸ δίκειον κρατοῦν καὶ τοῦτο κάνουν διὰ μὴν εἶναι κανένας Κονσολας καὶ επιτροπος καὶ κυβερνίτης τῶν τουρκομεριτῶν αὐτοῦ εἰς τὴν περιφιμον ζακύνθο διὰ νὰ κυτὰ τὸ δίκειονμα διὰ τοῦτο ἡμεῖς μοικρὶ καὶ μεγάλοι τ' παρακαλούμεν νὰ μὰς δόσης ἀνῆτανε βολετὸς διὰ κόνσολο καὶ κυβερνίτη μας τὸν σιὸρ Κόντε Φραντζεσκο ἐπονομαζόμενον Ρώμα διὰ νὰ ἐπιτηρῇ τὸ δίκειονμα νὰ τὸ προσφέρῃ ὅταν εἶναι χρεῖα ὁμπρὸς εἰς πᾶσα πουμπλικο ραπρεζένταντε κατὰ πὸς ἡ χρεῖα τὸ φέρι καὶ ὁ κερὸς διὰ νὰ λαβενομεν τὸ δίκειον μας τὸν ὅπιον σουδιτον σου καὶ ἄρχοντα τ' παρακαλούμεν νὰ μὰς τὸν ψηρίσης καὶ νὰ τὸν φανερόσης εἰς ὅλον τὸ νισίον τῆς ζακύνθου πὸς ἀπὸ τὴν σήμερον εἶναι ἐπιτροπος καὶ Κόνσολος τ' τουρκομεριτῶν ὁ ἄνθεν Ρώμας διατὶ ἡμας ἐβέσση εἰς αὐτὸν πὸς τὸ δίκειον μας καὶ ἡ πραγματίες μα εἶναι σιγοῦραι ὁπότεν ταῖς σίλομεν ἡ ταῖς ἀφίσουν οἱ καταβοκιρέη μας εἶναι ὅσάν νὰ ταῖς ἤχαμεν εἰς τὰ χέρια μας διατὶ ἐτοῦτος ὁ ἄρχοντας ἔχει ἓνα καλὸν ὄνομα ὁμπρὸς εἰς ὅλους τοὺς χριστιανούς τοῦ τόπουμα καὶ εἰς ὅσους τὸν γνωρίζουν καὶ τοῦτο το φανερόνουν ἡ καρικαῖς ὁποῦ ἔλαβεν ἀπὸ τ' πατρίδα του καὶ ἄλλοι ἔμειναν ευχαριστιμένη καθὼς τὸ μαρτυροῦν μὲ τὸ στόμα τους καὶ ἄνιταν τρῶπος τὸν ἠθέλαν νὰ εἶναι πάντοτε καὶ τοῦτο τὸ ἡξεύρομεν ὅλοι μας διατὶ πρατιγάρομεν μὲ τὰ ξίλα μας αὐτοῦ διὰ τοῦτο παρακαλούμεν τ' σὴν γαλινότητα νὰ τὸν ψηρίσης ὡς ἀνωθεν καὶ ἂν δὲν θέλιση νὰ λάβῃ ἐτοῦτο τὸ βάρος διατὶ εὐρίσκεται μοναχὸς τ' προσκυνούμεν καὶ τὴν παρακαλούμεν νὰ τὸν προστάξῃ νὰ τὸ λάβῃ, καὶ διὰ ταύτην τὴν κλοσὴν ὁποῦ θέλης μὰς κάμης κυριος ὁ θεὸς θέλει τ' δόση ζοὴν παλὴν καὶ τημὴν καὶ ἀξίαν περισστέραν καὶ τὴν βασιλῆαν τῶν οὐρανῶν δορεάν ταῦτα μὲν καὶ παλὴν τὴν προσκυνούμεν

4735 Σεπτεβῶ. 16 μισολόνγκι

τησῆς Γαληνάτιτος δούλοι

μησολονγκίταις (1)

(1) Τὸ ἔγγραφο τοῦτο ὑπάρχει εἰς χεῖρας τῆς εἰκογενείας Ρώμα ἐν πρωτοτύπῳ· πιθανῶς δὲ τὸ ἕτερον πρωτότυπον εὐρίσκεται ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ζακύνθου, ἔτι ἀποσταλὴν πρὸς τὴν Γενικὴν Διοικήτην.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΚΟΜΗ ΟΥΓΟΛΙΝΟΥ (1).

Τὸ στόμα του ἀντισήκωσε 'φ τὴν ἄγρια τὴν τροφὴν, Σφουγγίζωντάς το 'ς τὰ μαλλιά, 'ς τὴν ἄθλια κε-
[ραλή

Ποῦ ὀπίσω μὲ τὰ δόντια του εἶχε καταξέσχισαι·
Κι' ἔπειτα ἀρχίνησε πικρὰ σὺ θέλεις ν' ἀρχινήσῃ
Ἡ πονεμένη μου ψυχὴ νὰ εἰπῇ τὰ βάσανά μου
Ἀπελπισμένης συφορᾶς, ποῦ σφίγγει τὴν καρδιά μου,
Στοχάζωντάς τη μοναχά, προτοῦ νὰ τὴ μιλήσω·
Μ' ἂν ἡ φωνή μου θῇ σπορά, καμμία δὲν θ' ἀφίσω
Γιὰ νὰ καρπίσῃ ἀτιμίᾳ 'ς τὸν κλέφτην ὅπου τρώγω·
Θᾶρχεται ἡ κλάψα ἀδελφωτὰ μαζὴ καὶ μὲ τὸ λόγο.
Πῶς ἔκαμες γιὰ νὰ ἐμπῇς, ποῖο εἶναι τ' ὄνομά σου,
Δὲν ξέρω, ἀλλὰ Φλωρεντινὸ σὲ δείχνει ἡ λαλιά σου.
Ἐγὼ Οὐγολίνος ἤμουν, ἐσὺ πρέπει νὰ ξέρης,
Καὶ τοῦτος ὁ ἀλιτήριος, ὁ Πίσκοπος Ρουγέρης.
Τώρα σοῦ λέω πῶς βρίσκομαι ἐγὼ τόσο κοντὰ του,
Δὲν εἶναι χρεῖα νὰ σοῦ πῶ γιὰ τὰ καμώματά του,
Γιὰ τὰ ἄτιμούς του στοχασμούς, 'ς τὴν πίστι προ-
Τὸ πιάσιμό μου, θάνατο, αὐτὰ δὲν εἶναι χρεῖα [δοσία,
Ἐκεῖνο ποῦ δὲ θᾶκουσες 'ς τὴ γῆ τοῦ ἀπάνου κόσμου
Πῶς 'στάθηκε ἀπάνθρωπος σκληρὸς ὁ θάνατός μου.
Θ' ἀκούσης, καὶ θὲ νὰ μοῦ πῇς ἂν μ' ἔβλαψε ἡ ὄχι
Ἀφ' τὴ μικρὴ τῆς φυλακῆς στενὴ τρυπούλα πῶχει,
Καὶ πῶχει τ' ὄνομα ἀπὸ μὲ, τῆς Πείνας τ' ὄνο-
[μά της,

Ποῦ πρέπει κι' ἄλλοι νὰ κλεισθοῦν 'ς τὰ μαῦρα σω-
[θικά της,

Πολλὰ φεγγάρια εἶχα ἰδεῖ, ἀφ' τὴ στενὴ θυρίδα
Πρὶν κάμω τὸ κακ' ὄνειρο, 'ς τὸν ὕπνο μου ποῦ εἶδα,
Ὅπου τὸ μέλλον μοῦδειξε 'ς τὰ μάτια ἐμπροσά μου.
Ἀρχὼν μεγάλος φαίνετο αὐτὸς 'ς τὰ ὀνειράτά μου,

(1) Ὁ Κόμης Οὐγολίνος Δὲ Γερκεδέσκης ἀπὸ τὴν Πίζα, ἀπὸ ἔγινε κύριος τῆς Πίζας μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ρουγέρη τῶν Οὐβαλδίνων, Ἀρχιεπισκόπου αὐτῆς τῆς χώρας, ἀρπάχνοντας τὴν ἐξουσίαν τῆς Πίζας μὲ προδοσίαν ἀπὸ τὸν κριτὴ Νίνο τῆς Γαλλούρας τῶν Βισκόντων, ἂν καὶ ἦτο καὶ μιανῆς θυγατέρας του, ἐπεδόθη μετέπειτα ἀπὸ τὴν ἴδιαν τὸν Ἀρχιεπίσκοπο, ὁ ὁποῖος ἔκαμε νὰ πιστεύσῃ ὁ λαὸς ὅτι ὁ Κόμης Οὐγολίνος ἀπρόδωσε τὴν Πίζαν καὶ ἐπαρέδωκε τὰ φρούριά της εἰς τοὺς Φλωρεντικούς καὶ Λουκαίους, εἰς τρόπον ὥστε σὲ μία ἐξαγρίωσι τοῦ λαοῦ ἐκλείσθη τὸν Κόμη Οὐγολίνο μὲ δύο τοῦ παιδία καὶ μὲ δύο τοῦ ἀνηψίδα, καὶ τοὺς ἐκάμαν νὰ πεθάνουν τῆς πείνας εἰς ἓνα Πέργο, ποῦ ἀπὸ τότε κράζεται «ὁ Πέργος τῆς Πείνας». Ὁ ποιητὴς διηγεῖται πῶς εὗρε τὸν Κόμη Οὐγολίνο εἰς τὴν Κέλασι εἰς τὸ διαμέρισμα τῶν προδοτῶν, ἐνῶ ἔτρωγε τὴν κάραν τοῦ ἐχθροῦ τοῦ Ρουγέρη ποῦ τὸν ἐπρόδωσε, καὶ ἐκεῖ διηγεῖται αὐτὸς τοῦ Δάντε τὸ ὄνειρό ποῦ εἶδε μέσα 'ς τὴ φυλακὴν τοῦ πρὶν πεθάνῃ, καὶ τοῦ περιγράφει τὴν τρομερὴν σκηνὴν τοῦ θανάτου του καὶ τῶν παιδιῶν του ἀπὸ τὴν πείναν.

Ἐκυνηγοῦσε ἔς τὸ βουνὸ τὸ λύκο, τὰ παιδιὰ του
Σ' ἐκεῖ τὸ μαῦρο τὸ βουνὸ ὅπου μὲ τὴ σκιά του⁽¹⁾
Πίζα καὶ Λούκα κρύβονται, μ' αὐτὸ εἶναι χωριτμένες.
Μὲ σκύλες γλήγορες, λυγνὲς καὶ ἀξιωμαθημένες.
Γουαλάνδη ἔστειλε ἐμπροστὰ ἐμπροσθοφυλακή του,
Καὶ τὸ Σισμόνδη, Λάνφραγκα, αὐτοὶ ἦταν κυνή-
γοί του⁽²⁾

Σὲ λίγο τρέξιμο μικρὸ, οἱ τρισδυστυχισμένοι,
Ἐκεῖ οἱ πατέρας μὲ τὸ υἱὸς, ἐδείχναν κοπιασμένοι.
Μοῦ ἐφαίνετο πῶς τοῦχανε μὲ δόντια τροχισμένα,
Σ' ἐκεῖνους τοὺς μαῦρους τὰ πλευρά, ὅλα κατασι-
σμένα.⁽³⁾

Σὺν ἔρπνησα, τί ἄκουσα! ὅτι γλυκοχαράζει,
Σ' τὸν ὕπνο κάθε μου παιδί, ποῦ ἦταν μαζὶ, νὰ
κράζῃ.

Νὰ κλαίῃ, νὰ ὀνειρεύεται, νὰ θέλῃ τὴν τροφή του,
Ψωμὶ ἔς τὸν ὕπνο τ' ἄχαρο, ζητοῦσε ἡ φωνή του.
Πολὺ σκληρὸς θὲ νᾶσαι σὺ, αὐτὸ ἂν δὲ σ' ἀγγιγῇ,
Στοχάζωντας τί δυστυχία ἔμένα προμηνάει.

Κι' ἂν εἰς αὐτὸ τὰ μάτια σου δὲν εἶναι θολωμένα,
Σὲ ποῖαν ἄλλη δυστυχία νὰ κλαῖν εἶν μαθημένα.⁽⁴⁾

Εἶχαν ζυπνήσει τὰ παιδιὰ, κ' ἡ ὥρα κονταλογοῦσε,
Τοῦ φαγητοῦ—γιὰ τ' ὄνειρο καθέναν ἀδημονοῦσε.⁽⁵⁾

Κι' ἐγὼ ἄκουσα τὸ κλείδωμα τοῦ πύργου ἀπὸ κάτω,
Τὰ κύτταξα ἔς τὸ πρόσωπο μὲ μία σιγὴ θανάτου.
Ἐγὼ δὲν ἐκλαιγα, ἐγὼ, πέτρα ἔγινε ἡ καρδιά μου,
Κι' ὁ ἀνσέλιμος μου μὲ ἔκραζε πῶς εἶναι ἡ θωριά
σου,

Πές μου, πατέρα, πέσμουτο, τί ἔχει ἡ καρδιά σου;⁽⁶⁾

Δὲν ἔδρακυσκα, δὲν μίλησα ἐκείνη τὴν ἡμέρα,
Οὔτε τὴ νύκτα, ὡς ποῦ ἔλαμψε ἡ ἥλιος ἔς τὸν αἰθέρα.
Ἀλλ' ἄμα ἐμπῆκε λίγο φῶς ἔς τὴ μαύρη φυλακή μου,
Κ' εἰς τέσσερα προσώπατα τὴν εἶδα τὴ μορφή μου.
Ἀπελπισιά! τὰ χέρια μου τὰ δύο τὰ δαγκάω,
Κι' ἐκεῖνα ποῦ λογιόσανε πῶς τό ἔκανα νὰ φάω.
Μὲ μίας ἄσηκωθήκανε, πετάχθηκαν ἐμπρὸς μου,
Μοῦ λένε· ἐδείξες σ' ἐμᾶς ἐσὺ τὸ φῶς τοῦ κόσμου.
Γιὰ φάγε ἀπὸ ταῖς σάρκαίς μας, ποῦ ἔπλασες, καὶ
φθάνει,

Αὐτὸ, ναι, αὐτὸ λιγώτερο, ἐμᾶς θὲ νὰ πικράνῃ.
Ἐμῖνα τότε ὁ δυστυχής, χωρὶς νὰ τοὺς μιλήσω,
Δὲν ἤθελα μὲ τὴ λαλιά τὸ πόνον τοὺς ν' αὐξήσω.
Δύο ἡμέρες ἐμεῖς μέινουμε, ἔς τὴν πίκρα τῆς σιωπῆς,
Γιατί, ὦ γῆ, δὲν ἀνοίγεις, ἐμᾶς νὰ καταπιῇς!
Ἐπειτα, ἀφοῦ ἐφθάσαμε, ἔς τὴν τέταρτην ἡμέρα

(1) Τὸ βουνὸ τοῦ Ἀγ. Γουλιανοῦ ποῦ καίται μεταξύ Πίζας καὶ Λούκας, τὸ ὅποιο ἂν ἔλπει, ἤθελε φαίνονται ἀπὸ τὴ μίξα ἔς τὴν ἄλλη χώρα οἱ πύργοι τους, ἐπειδὴ δὲν εἶναι παρὰ δώδεκα μίλια μακριά.

(2) Ὁ Γουαλάντης, ὁ Σισμόνδης καὶ ὁ Λανφράγκης, εὐγενεῖς εἰκογόνειαι τῆς Πίζας ἐνωμένοι μὲ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ρουγέρην ἐναντίον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Παραδέσκων.

(3) Τὸ λύκο καὶ τὰ λυκόπευλα ἐννοεῖ τὸν Οὐγγολίνου μὲ τὰ παιδιὰ του.

(4) Ἀποστροφὴ τοῦ Οὐγγολίνου πρὸς τὸ Δάντη.

(5) Ἀπλ. κάθε παιδί δὲν ἐπερίμενε τὸ φαγητὸ, στοχάζομενο πῶς θ' ἀληθέψῃ τ' ὀνειρον ποῦ εἶδε.

(6) Ὁ Ἀνσέλιμος, ἕνα ἀπὸ τὰ δύο ἀνεψιῖδες τοῦ Οὐγγολίνου, καὶ τὰ ὅποια τὰ κράζει ὅλα παιδιὰ του, εἰς πῖττας τῆς μικρῆς τῶν ἡλικίας.

Ὁ Σάδος ἔλειποθύμησε, καὶ πέφτωντας· Πατέρα,⁽¹⁾
Μοῦ ἐφώνηξε, πατέρα μου, γιατί δὲ μὲ βοηθῆς,
Κ' ἐδῶ κοντὰ μου ἔπεσε, κι' ὅπως ἐμεῖς κυττᾶς,
Ἔτσι τῇ εἶδα τσ' ἄλλους τρεῖς νὰ πέσουν ὅλοι κάτου,
Μέσα ἔς τὴ πέμπτη κι' ἔκτῃνη ἡμέρα τοῦ θανάτου.
Δὲν ἔδραπα, ἤμουν τυφλὸς, κι' ἐπάνω ἔς τὰ κορμιὰ
[τους,

Νὰ πασπατεύω ἀρχίνησα, καὶ μὲ τὰ δνόματά τους
Δύο ἡμέρες τὰ ἔκραζα πικρά, ἀφοῦ ἔχαν ξεψυγήσει,
Ἀλλὰ τὴ θλίψι ἐμπόρεσε ἡ πείνα νὰ νικήσῃ.⁽²⁾

Ἀφ' εἶπε αὐτὸ, μὲ ὄμματα θολὰ κι' ἀγριωμένα,
Τὴ μαύρη κάρα ἔρπαξε μὲ δόντια τροχισμένα.

Καὶ τὰ ἔμπεξε ἔς τὸ κόκκαλο, χωρὶς νὰ τῆς τὰ
[βγάλῃ,

Μὲ δύναιμι κι' ἀφ' τοῦ σκυλιοῦ, πολὺ πλησιὸ μεγάλη.
Ἄχ! Πίζα, σὺ, ἀτιμιά, ποῦ εἶσαι, τῶν ἀνθρώπων,

Ὅπου τὸ Σι ἐκεῖ ἔχει ἔς τὸν ὁμορφόν τους τόπον.⁽³⁾
Τὴν τιμωριά, ποῦ σοῦ ἔπρεπε, οἱ γείτονές σου ἄρ-

Νὰ σοῦ τὴν κάμουνε καλὰ μαζὶ ἄς κινηθοῦνε. [γοῦνε,
Ἐκεῖ τὰ νησιά, ἡ Γόργωνα, καὶ ἡ Καπράγια ἀκό-
μα,⁽⁴⁾

Κι' ἄς φράζουνε τὸν Ἄρνο σου, κι' ἡ δυὸ μέσα ἔς τὸ
[στόμα,

Μὲ τὴ πλημμύρα τοῦ νεροῦ, ποῦ ἀπάνου θὰ σοῦ
[ρίξῃ,

Ὅλους τσ' ἀνθρώπους ἔπου κλεῖς, ὅλους νὰ σοῦ τῇ
Γιατί ἂν λόγος ἔτρεχε, ὁ Κόμης Οὐγγολίνος, [πνίξῃ.

Πῶς σοῦκαμε τὴν προδοσίαν ἔς τὰ φρούριά σου ἐ-
[κείνος

Δὲν ἔπρεπε καὶ ἔς τὰ παιδιὰ, τὸ πάθος σου νὰ βγά-
[λῃς,

Κι' εἰς ἕνα τέτοιονε σταυρὸ κι' ἐκεῖνα νὰ τὰ βάλῃς.
Ἢ νὰ θάβῃς! τᾶκανε ἡ νεῖά τους ἡλικία,⁽⁵⁾

Ἀθῶα, ἄμεμπτα, καλὰ, ἐκεῖνα τὰ παιδιὰ,
Τὸν Οὐγγουτσίνον, Βρίγαντα, χωρὶς σ' ἐσὲ νὰ φταῖ-
[νε,⁽⁶⁾

Καὶ τσ' ἄλλους δυὸ ποῦ οἱ στίχοι μου οἱ παραπά-
[νου λένε.⁽⁷⁾

(1) Ὁ Σάδος, ἕνα ἀπὸ τὰ δύο παιδιὰ τοῦ Οὐγγολίνου.

(2) Αὐτὸ ἐννοεῖ τὸ πικρὸ τέλος, ποῦ ἔλαβε ὁ Κόμης Οὐγγολίνος, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε, σὺν τὰ παιδιὰ του, ἀπὸ τὴν πείνα, ἂν καὶ ἡ θλίψι του δὲν ἦταν μικρή.

(3) Ἐννοεῖ τὴν Ἰταλίαν, τὸν ὁμορφόν τόπον, ὅπου τὸ Ναι τους εἶναι Σι.

(4) Ἡ Καπράγια καὶ ἡ Γόργωνα εἶναι δύο νησιά τῆς Τορ-βηνικῆς θάλασσας, κοντὰ ἔς τὴς ἐκβολῆς τοῦ Ἄρνου ἔς ἐκεῖνη τὴ θάλασσαν.

(5) Ὁνομάζει ὁ ποιητὴς τὴν Πίζαν, νὰ θάβῃς, γιατί ἔτσι καὶ ἐκεῖ ἐγύθηκε αἷμα πολιτῶν· ἐποῦ εἰ πρώτοι κάτοικοι ποῦ ἐγεννηθήκανε ἀπὸ τὰ δόντια τοῦ δράκωντα, ὅπου τὰ ἔσπειρε ὁ Κάδμος, ἀναμεταξύ τους ἐσκοτώθηκαν· τὸν Πανθῆα τὸν ἐσκοτώσανε ἡ μάνα του καὶ ἡ ἀδελφάδες τῆς· ὁ Μάμας ἐσκοτώσε τὸ Λέαρχο, ὅπου ἦταν παιδί του· ὁ Ἑτεοκλῆς μὲ τὸ Πολυνίχη ἀδελφοὶ ἐσκοτώθηκαν ἀπὸ λαίμαργίαν νὰ βασιλεύουνε κλπ.

(6) Ὁ πρῶτος ἦταν υἱὸς τοῦ Οὐγγολίνου καὶ ὁ δεύτερος ἀνεψιὸς του.

(7) Ἀπλ. τὸ Γάδο καὶ τὸν Ἀνσέλιμο.

ΣΥΜ. ΠΑΝΑ. Τὸ ἀνωτέρω ἔπεισιόδιον μεταφράσθη ἐν Ζακύνθῳ ὑπὸ τοῦ Κ. Φ. Καρρέρ, ἐκ τῆς λγ' ἡδῆς τῆς θείας Κοινοβίου τοῦ Δάντη.